

αν συνδ. κοιν. καὶ Ἀπουλ. Καλαβρ. Καππ. Πόντ. Κερασ. Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) Τσακων. ἂ κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) Τσακων.

Ὁ ἀρχ. σύνδ. ἄν. Ὁ τύπ. ἂ πρὸ πολλῶν συμφώνων. Ὁ τύπ. οὗτος καὶ μεσν. Πβ. Μαχαιρ. (ἐκδ. RDawkins) 1,280 «ἂ δὲν εἶναι». Περὶ τοῦ ἂν ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ ιδ. ΣΨάλτην ἐν Λεξικογρ. Ἀρχ. 5 (1918/20) 40-57, ΑΤζαρτζάν. Νεοελλην. σύντ. 253 καὶ ἈνθΠαπαδόπ. ἐν Ἀθηνῶν 45 (1933) 29 κέξ.

Ὑποθετικὸς σύνδεσμος, διὰ τοῦ ὁποίου εἰσάγονται προτάσεις 1) Ὑποθετικαὶ σημαίνουσαι ἀπλὴν ὑπόθεσιν κοιν. καὶ Ἀπουλ. Πόντ. (Κερασ. Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) Τσακων.: Ἀν τό πε, δὲ χάλασε ὁ κόσμος. Ἀν ἤθελε, τὸ ἔκανε. Ἀν θές ἐσύ, ὅλα γίνονται κοιν. Ἀ δὲν ἐπενάκαϊ, εἶνι ζοῦντε ἀκόρη (ἂν δὲν ἀπέθαναν, ζοῦν ἀκόρη) Τσακων.

|| Παροιμ. φρ. Ἀ θές νὰ δῆς τὴ γόρη, τὴ μάνα θώρει (ἀπὸ τὴν μητέρα ἡμπορεῖ κάνεις νὰ κρίνῃ τὴν ἀξίαν τῆς κόρης) Κρήτ. β) Ὑποθετικαὶ δηλοῦσαι τὸ προσδοκώμενον κοιν.: Ἀ δὲν σὲ ἰδῇ, δὲν θὰ εὐχαριστηθῇ. Ἀν κάμης αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, θὰ φάς ξύλο. Ἀν εἶναι καλὸς ὁ καιρὸς, θὰ πάω 'ς τὴν ἀγορά. γ) Ὑποθετικαὶ δηλοῦσαι τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον σύνθηθ.: Ἀν δὲ φουσκώσῃ ἡ θάλασσα, ὁ βράχος δὲν ἀφρίζει. δ) Ὑποθετικαὶ δηλοῦσαι ἢ τὸ δυνατόν γενέσθαι ἐν τῷ μέλλοντι ἢ τὸ ἀπραγματοποιήτον ἐν τῷ παρελθόντι, ὅτε ἡ μὲν ὑπόθεσις εἰσάγεται διὰ τοῦ ἂν μετὰ παρατατικοῦ, ἡ δὲ ἀπόδοσις διὰ τοῦ θὰ μετὰ παρατατικοῦ κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Ὁφ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.): Ἀν ἐρχόσων σήμερα τὸ βράδυ, θὰ σοῦ ἔλεγα καὶ ποῦ θὰ σ' εὐχαριστοῦσε. Ἀν εἶχα χρήματα, θὰ σοῦ ἔδινα. Ἀν μποροῦσα, θὰ τὸ ἔκανα. Ἀν δὲν ἦσουν κοντὰ νὰ μὲ τρανίξῃς, θὰ σκοτωνόμουν κοιν. Ἀν ἦτανε νὰ 'ναι πέτρες ἀποκάτω, θὰ σκοτωνότανε Κύθν. Ἀν ἔρχοντον, θ' ἔλεπαμ' αὐτον (ἂν ἦρχετο, θὰ τὸν ἐβλέπομεν) Ὁφ. ε) Ἐκ τῶν ὑποθετικῶν τῆς κατηγορίας δ κατ' ἔλλειψιν τῆς ἀποδόσεως προήλθεν ἡ χρῆσις τοῦ ἂν μετὰ παρατατικοῦ πρὸς δήλωσιν εὐχῆς σύνθηθ.: Ὡ, ἂν ἐρχόταν! ἢ Ὡ, καὶ ἂν ἐρχόταν! (ἐνν. πόσον θὰ ἦτο ὠραία!). Ὡ, καὶ ἂν μοῦ ἔπεφτε τὸ λαχεῖον! (εἶθε νὰ μοῦ ἔπιπτε τὸ λαχεῖον!). Πβ. Ὁμ. Ρ 561 «εἰ γὰρ Ἀθήνη | δοίη κάρτος ἐμοί!»

2) Παραχωρητικαὶ μετὰ τοῦ καὶ προτασσομένου τοῦ ἂν κοιν.: Καὶ ἂν ὀρκισθῇ, νὰ μὴν τὸν πιστέψῃς. Καὶ ἂν σὲ χτυπήσῃ, πάλιν νὰ μὴν τὸν κακολογήσῃς. Καὶ ἂν τὸν δῆς, νὰ μὴν τὸ πῆς σὲ κανένα κοιν. || Γνωμ. Ἡ ὀρφανὴ δὲ χαίρεται, χίλις καὶ ἂν βασιλέψῃ Μεγίστ. Παραχωρητικαὶ μετὰ τοῦ καὶ ἐπιτασσομένου τῷ ἂν κοιν.: Ἀν καὶ εἶναι μέγας, καταδέχεται καὶ χαιρετᾷ τὸν κόσμον (μέγας = κατέχων ὑψηλὴν κοινωνικὴν θέσιν). Ἀν καὶ πλούσιος, δὲ δίνει μὴ πεντάρα 'ς τοὺς φτωχοὺς κοιν. Αὐτὸς ἦφας ἔλεγά σήμερον, ἂν εἶναι καὶ Τετράδῃ (ἐλεγά = πασχάλινόν φαγητόν) Κρήτ. (Βιάνν.). 3) Ἀοριστολογικαὶ προτασσομένης ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας μετὰ τοῦ καὶ

κοιν.: Ὅ,τι καὶ ἂν πῇ, νὰ μὴν τὸν πιστέψῃς. Ὅπου καὶ ἂν πάῃ, θὰ λήθῃ ἀνοησίς. Ὅποιος καὶ ἂν εἶναι, νὰ μὴν τὸν ἀφήσῃς νὰ μπῇ. 4) Ἀπορηματικαὶ κοιν.: Σὲ ρωτῶ ἂν τό 'καμες καὶ σὺ δὲν ἀπαντᾷς. Δὲν ξέρω ἂν εἶναι ἀλήθεια ἢ ὄχι. Ἀμφιβάλλω ἂν τὸ εἶπε. Τί ρωτᾷς, ἂν ἔρθῃ καὶ ἂν δὲν ἔρθῃ; διάφορο δὲν ἔχεις.

Πβ. ἄμα Β 2, ἄμποτε 1, ἀνέν, ἀνίσως.

-άνα κατάλ. παραγωγικὴ πολλαχ.

Ἀπεσπάσθη ἐξ ὄν. μεγεθυντικῶν εἰς -άνα παρὰ τὰ εἰς -άνι, ὅσον πλατάνι-πλατάνα, φουστάνι-φουστάνα κττ.

Δι' αὐτῆς σχηματίζονται μεγεθυντικὰ ἐξ ὀνομάτων, ὅσον ἀλυσίδα-ἀλυσιδάνα, πλέξα ἢ πλέξι-πλεξάνα, τρίψα ἢ τρίψι-τριψάνα κττ.

ἀνά πρὸθ. ἐν συντάξει λόγ. σύνθηθ., ἐν συνθέσει κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) ἀνε- σύνθηθ. ἀνι- βόρ. ιδιῶμ. ἀνη- νότ. ιδιῶμ. ἀλα- Κάμπ. Κάσ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Μακεδ. (Βελβ.) Μεγίστ. Ρόδ. ἀλη- Ἀμοργ. Θήρ. Σίφν. 'να-πολλαχ. 'λα- Ἡπ. Μακεδ. (Βελβ.) Ρόδ. 'νε-πολλαχ. 'νι-πολλαχ. βορ. ιδιῶμ. 'νη-πολλαχ. νοτ. ιδιῶμ.

Ἡ ἀρχ. πρὸθ. ἀνά. Αἱ διάφοροι ἀλλοιώσεις αὐτῆς προήλθον ὡς ἐξῆς: Ὁ τύπ. ἀλα- κατ' ἀνομοίωσιν, ὁ ἀνε-ἀναλογικῶς ἐκ τῆς συλλαβικῆς αὐξ. τῶν παρωχημένων χρόνων, ὁ ἀνη-ἀναλογικῶς ἐκ τῆς χρονικῆς αὐξ. τῶν παρωχημένων χρόνων, ὁ ἀλη- κατ' ἀνομοίωσιν. Οἱ ἄνευ ἀρχικοῦ α τύπ. ἐκ συγκρούσεως πρὸς προηγούμενον α ἐν συνεκφ. τοῦ νὰ ἢ θὰ. Περὶ τῆς ἀνά ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ ιδ. ΦΚουκουλ. ἐν Ἀθηνῶν 43 (1931) 60 κέξ. Περὶ τῶν ἐξ ἀναλογίας τύπ. ἀνε-, ἀνη-, 'νε, 'νη, ἐκ τῶν παρωχημένων χρόνων πβ. ΧΠαντελίδ. Φωνητ. 25 κέξ.

1) Ἐν συντάξει ἀπαντᾷ εἰς ἐλαχίστας φράσεις τῆς λογίας παραδόσεως: Ἀνὰ δύο-τρεις-διακόσιοι-χίλιοι κττ.

2) Ἐν συνθέσει σημαίνει α) Πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὰ ἐπάνω κοιν.: Ἀνεβάζω, ἀνεβαίνω, ἀνασηκώνω, ἀνασκουμπώνω, ἀνασέρνω κτλ. β) Πρὸς τὰ ὀπίσω Καλαβρ. (Μπόβ.) Κάμπ. Κρήτ. Σκόπ. Σύμ. κ. ἄ.: Ἀναγυρίζω (ἐπανέρχομαι) Κρήτ. ἀναέρκομαι (ἐπιστρέφω) Μπόβ. ἀνάπλοια (ἡ ἐπάνοδος τῶν πλοίων εἰς τὸν λιμένα) Κάμπ. κτλ.

γ) Κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν Ζάκ. Κύθν. Νάξ. Πάρ. Σαλαμ. κ. ἄ.: Ἀνάπλωρα (μὲ τὴν προφῶραν πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἀνέμου) Σαλαμ. ἀναπλωρίζω Κύθν. Νάξ. Πάρ.

δ) Ἀνω κάτω, ἀτάκτως πολλαχ.: Ἀνασκουτεύω (φέρω τὰ πάντα ἄνω κάτω) Πελοπν. (Μάν.) ἀνακούτρολλος (ὁ ἔχων τὴν κόμην ἄνω κάτω, ἄτακτον) Κρήτ. ἀνάσαλος (ἀκατάστατος) Λέσβ. κτλ. ε) Αὐθις, ἐκ δευτέρου πολλαχ.: Ἀναζῶ πολλαχ. ἀναζουμώνω Πελοπν. ἀναπλέκω (πάλιν πλέκω διαλελυμένην κόμην) Στερελλ. (Φθιώτ.).

ς) Ἐπίτασιν τῆς σημ. τοῦ ἀπλοῦ πολλαχ.: Ἀναβελάζω Ἡπ. ἀναβοῶζω Πελοπν. (Μάν.) ἀναχαίρομαι Ἡπ. Κεφαλλ. κτλ.

